

9

Hemangioma: From Guideline to Practical Approaches

สุชีรา วัตรเพริศพราย

Infantile hemangioma (IH)

IH จัดเป็นกลุ่มเนื้องอกหลอดเลือดที่พบบ่อยที่สุดในเด็ก จากการศึกษาในเด็กที่มารับการรักษาที่คลินิกเด็กดี รพ.จุฬาลงกรณ์พบว่า อุบัติการณ์ของ IH เท่ากับร้อยละ 1.4¹ โดยพบอุบัติการณ์ในทารกเกิดก่อนกำหนดมากกว่าทารกเกิดครบกำหนด โดยพบในเพศหญิงต่อเพศชายเท่ากับ 2.1:1 ส่วนใหญ่ IH มักพบตำแหน่งเดียว (ร้อยละ 80) และตำแหน่งที่พบบ่อยที่สุด คือ หน้าและศีรษะ (ร้อยละ 50)²

พยาธิกำเนิด

ยังไม่ทราบแน่ชัด แต่มีรายงานว่า hemangioma มีเนื้อเยื่อบุโพรง (endothelium) คล้ายหลอดเลือดในรก เนื่องจากย้อมพบ glucose transporter-1 (GLUT-1) ซึ่งพบในรก และถือเป็น marker ที่สำคัญในการแยก IH กับกลุ่มโรคจากหลอดเลือดอื่น ๆ³ นอกจากนี้ยังพบ placenta-associated vascular antigens cell cluster differentiation 32 (CD32), Lewis Y antigen (Le Y), merosin⁴ มีการศึกษาพบว่า มียีนหลายอันที่สัมพันธ์กับ IH เช่น 6-phosphofructo-2-kinase 3 (PFKFB3), angiotensin 2 (ANGPT2), vascular endothelial growth factors (VEGF, VEGFA, VEGF2), matrix metalloproteinase 9 (MMP9) และ insulin-like growth factor 2 (IGF2) เป็นต้น⁵

อาการและอาการแสดง

IH มีความหลากหลายในแง่ของขนาด ความลึก ตำแหน่ง และรูปร่าง (morphology) ดังนั้นจึงมีการแบ่งชนิดของ IH ได้หลายรูปแบบ เช่น แบ่งตามความลึก แบ่งตามการเรียงตัว ในกรณีที่แบ่งตามความลึกสามารถแบ่งได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่

1. ชนิดตื้น (superficial hemangioma) รอยโรคอยู่ส่วนบนของชั้นหนังแท้ รอยโรคลักษณะเป็นปื้นนูนหรือก้อน สีแดงสด กดแล้วนูน หรือยุบเป็นเหมือนถุงน้ำ
2. ชนิดลึก (deep hemangioma) รอยโรคอยู่ส่วนล่างของชั้นหนังแท้และชั้นไขมัน รอยโรคลักษณะเป็นก้อน สีออกน้ำเงิน/เขียว กดแล้วอาจรู้สึกต้านมือมากกว่ารอยโรคชนิดตื้น แต่มีความนูนเช่นกัน
3. ชนิดผสมทั้งชนิดตื้นและลึก (mixed hemangioma)

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งตามขนาด โดยขนาดใหญ่ (large) มีคำนิยามว่า ใหญ่กว่า 5 ซม. หรือแบ่งตามการกระจายตัวเป็น focal, multifocal, segmental และ indeterminate⁶ ซึ่ง IH ชนิด segmental หมายถึงมีการกระจายตัวเป็นเส้น หรือกระจายเป็นบริเวณใหญ่โดยไม่เรียงตาม dermatome, Blaschko line หรือตามเส้นประสาท โดยรอยโรคขนาดใหญ่ หรือรอยโรคที่มีหลายส่วน หรือรอยโรคที่มีบริเวณหน้าผากร่วมด้วย⁶ หรือรอยโรคที่กราม (mandible)⁴ จะมีโอกาสพบร่วมกับกลุ่มอาการ PHACE (P)osterior fossa abnormalities, (H)emangioma, (A)rterial anomalies, (C)ardiac abnormalities, (E)ye anomalies) ได้^{4,6} ถึงร้อยละ 30 นอกจากนี้อาจพบกลุ่มอาการ PHACE ในผู้ป่วยที่มีรอยโรคขนาดใหญ่ที่ลำตัว หรือแขนส่วนบนได้เช่นกัน⁴ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เกณฑ์ในการวินิจฉัยกลุ่มอาการ PHACE (ดัดแปลงมาจากเอกสารอ้างอิงที่ 6)

อวัยวะที่เกี่ยวข้อง	เกณฑ์หลัก	เกณฑ์รอง
หลอดเลือดในสมอง	☐ วิกฤตภาพ (anomaly) ของหลอดเลือดแดงขนาดใหญ่ไปเลี้ยงสมองหรือคอ (major cerebral or cervical arteries) ☐ การเจริญผิดปกติ (dysplasia) ของหลอดเลือดแดงขนาดใหญ่ไปเลี้ยงสมอง (the large cerebral arteries) ☐ หลอดเลือดแดงตีบ (arterial stenosis) หรืออุดตัน (occlusion) ที่มีหรือไม่มีกลุ่มหลอดเลือดสำรอง moyamoya (moyamoya collaterals) ☐ ไม่มี (absence) หลอดเลือดแดงขนาดใหญ่ไปเลี้ยงสมองหรือคอ หรือมีการเจริญพร่องอย่างปานกลางถึงรุนแรง (moderate-severe hypoplasia)	หลอดเลือดแดงไปเลี้ยงสมองโป่งพอง (aneurysm of any of the cerebral arteries)

ตารางที่ 1 เกณฑ์ในการวินิจฉัยกลุ่มอาการ PHACE (ดัดแปลงมาจากเอกสารอ้างอิงที่ 6) (ต่อ)

อวัยวะที่เกี่ยวข้อง	เกณฑ์หลัก	เกณฑ์รอง
หลอดเลือดในสมอง (ต่อ)	☐ จุดตั้งต้น หรือทางเดินของหลอดเลือดแดงขนาดใหญ่ ไปเลี้ยงสมอง หรือคอผิดตำแหน่ง (aberrant origin or course) ยกเว้น ความผันแปรของหลอดเลือดที่พบบ่อย (common arch variants) เช่น bovine arch ☐ การเชื่อมประสาน (anastomosis) ของหลอดเลือด carotid-vertebrobasilar ที่ยังคงอยู่ (persistent) เช่น หลอดเลือดแดง proatlantal segmental, hypoglossal, otic และ/หรือ trigeminal	
ความผิดปกติของสมอง	☐ ความผิดปกติ (anomalies) ของแอ่งสมองส่วนหลัง (posterior fossa) ☐ Dandy-Walker complex ☐ การเจริญพร่อง หรือการเจริญผิดปกติอื่น ๆ ของสมองส่วนกลาง (mid brain) และ/หรือส่วนหลัง (hind brain)	☐ ความผิดปกติของสมองที่อยู่ตรงกลาง (midline brain) ☐ รูปร่างผิดปกติ (malformation) การพัฒนาของเปลือกสมอง (cortical development)
ความผิดปกติของหลอดเลือดหัวใจ	☐ ความผิดปกติของส่วนโค้งเอออร์ต้า (aortic arch) หลอดเลือดเอออร์ตาคอด (coarctation of the aorta) ☐ การเจริญผิดปกติ (dysplasia) ☐ การโป่งพอง (aneurysm) ☐ จุดตั้งต้นของหลอดเลือดแดงซับเคลเวียน (subclavian artery) ผิดตำแหน่ง (aberrant origin) โดยที่มี หรือไม่มีห่วงหลอดเลือด (vascular ring)	☐ ผนังกันห้องหัวใจด้านล่าง ผิดปกติ (ventricular septal defect) ☐ ส่วนโค้งเอออร์ต้าอยู่ด้านขวา/มี 2 ข้าง (double aortic arch) ☐ ความผิดปกติของระบบหลอดเลือดดำในร่างกาย (systemic venous anomalies)
ความผิดปกติของตา	☐ ความผิดปกติ (abnormalities) ของตาส่วนหลัง (posterior segment) ☐ การคงอยู่ (persistent) ของระบบหลอดเลือดตัวอ่อนในครรภ์ (fetal vasculature) ☐ การคงอยู่ของ hyperplastic primary vitreous ☐ ความผิดปกติของหลอดเลือดเลี้ยงเรตินา (retinal vascular anomalies)	☐ ความผิดปกติของตาส่วนหน้า (anterior segment) ☐ Sclerocornea ☐ ต้อกระจก ☐ Coloboma ☐ ขนาดตาเล็ก (microphthalmia)

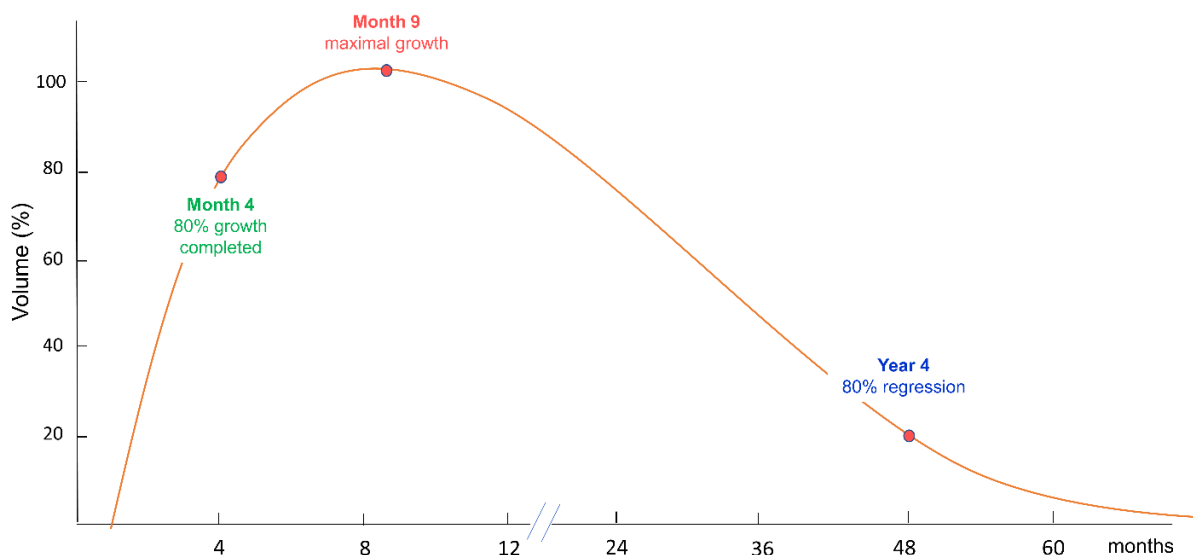
ตารางที่ 1 เกณฑ์ในการวินิจฉัยกลุ่มอาการ PHACE (ดัดแปลงมาจากเอกสารอ้างอิงที่ 6) (ต่อ)

อวัยวะที่เกี่ยวข้อง	เกณฑ์หลัก	เกณฑ์รอง
ความผิดปกติของตา (ต่อ)	☐ ความผิดปกติของจานประสาทตา (morning glory disc anomaly) ☐ การเจริญเส้นประสาทตา (optic nerve) พร่อง (hypoplasia) ☐ Peripapillary staphyloma	
ความผิดปกติด้านท้อง (ventral) หรือส่วนกลางร่างกาย (midline)	ความผิดปกติของทรวงอกส่วนกลาง (midline chest) และช่องท้อง ได้แก่ ☐ ความผิดปกติของกระดูกอก (sternal defect) ☐ กระดูกอกบุ๋ม (pit) ☐ กระดูกอกเป็นร่อง (cleft) ☐ แนวประสานเหนือสะดือ (supraumbilical raphe)	☐ การทำงานต่อมใต้สมองน้อยกว่าปกติ (hypopituitarism) ☐ ต่อมไทรอยด์อยู่ผิดตำแหน่ง (ectopic thyroid) ☐ ตุ่มนูน หรือ hamartoma บนกระดูกอกตรงแนวกลาง
เป็นกลุ่มอาการ PHACE แน่นนอน (Definite PHACE syndrome) ☐ รอยโรค IH ที่บริเวณใบหน้าและมีขนาดใหญ่มากกว่า 5 ซม. ร่วมกับเกณฑ์หลัก (major criteria) จำนวน 1 ข้อ หรือเกณฑ์รอง (minor criteria) จำนวน 2 ข้อ ☐ รอยโรค IH ที่บริเวณคอ ลำตัวส่วนบน หรือลำตัวและต้นแขน ร่วมกับเกณฑ์หลักจำนวน 2 ข้อ		
มีโอกาสเป็นกลุ่มอาการ PHACE (Possible PHACE syndrome) ☐ รอยโรค IH ที่บริเวณใบหน้าและมีขนาดใหญ่กว่า 5 ซม. ร่วมกับเกณฑ์รองจำนวน 1 ข้อ ☐ รอยโรค IH ที่บริเวณคอ ลำตัวส่วนบน หรือลำตัวและต้นแขน ร่วมกับเกณฑ์หลักจำนวน 1 ข้อ หรือเกณฑ์รองจำนวน 2 ข้อ ☐ เกณฑ์หลักจำนวน 2 ข้อ โดยที่ไม่มีรอยโรค IH		

IH, infantile hemangioma

การดำเนินโรค

IH จะไม่พบรอยโรคตั้งแต่แรกเกิด อาจเห็นแต่รอยโรค precursor มีลักษณะเป็นเพียงจุดแดงเล็ก ๆ หรือรอยขาว หรือหลอดเลือดฝอยขยายตัว (telangiectasia) ถึงร้อยละ 30 ของผู้ป่วย⁷ หลังจากนั้นจึงสังเกตว่ารอยโรคมีขนาดใหญ่ขึ้น (ระยะ proliferative) โดยจะโตเร็วมากในช่วง 4 เดือนแรก โดยเฉพาะช่วงอายุ 5-8 สัปดาห์ จากข้อมูลพบว่า รอยโรคจะโตถึงร้อยละ 80 ของขนาดที่โตเต็มที่เมื่อเข้าเดือนที่ 4 (รูปที่ 1) ในกรณีของรอยโรคชนิดเล็กหรือชนิด segmental สามารถโตได้จนถึงอายุ 9-12 เดือน ในส่วนน้อยอาจโตถึงอายุ 24 เดือน⁴

รูปที่ 1 การดำเนินโรคของ infantile hemangioma (ดัดแปลงจากเอกสารอ้างอิงที่ 4)

นอกจากนี้ยังมี IH อีกกลุ่มหนึ่งที่มีการเจริญเติบโตไม่มากนักเรียกว่า IH minimal and arrested of growth (IH-MAG) มีลักษณะรอยโรคเริ่มต้นแบน สีชมพู เป็นตาข่าย หรือเป็นจุด ๆ (blotchy) เมื่อเข้าสู่ระยะ proliferative รอยโรคจะนูนแดงเป็นจุด ๆ และมักกระจายตามขอบของรอยโรคใหญ่รวมถึงมีสีขาวอยู่รอบ ๆ รอยโรค (perilesional halo) หรือมีหลอดเลือดฝอยขยายตัว รอยโรคชนิดนี้มักเกิดบริเวณแขนขาเด่น⁶

บางกรณีอาจพบการแตกเป็นแผล (ulceration) ได้ในร้อยละ 5-25 ของผู้ป่วย^{4,8} ส่วนใหญ่พบที่อายุเฉลี่ย 3.9 (1-7) เดือน⁹ อาการแสดงแรกสังเกตได้จากการเปลี่ยนสีเป็นสีซีดบริเวณขอบของรอยโรคที่เริ่มจะแตกเป็นแผล⁴ สิ่งบ่งชี้ถึงโอกาสที่จะแตกเป็นแผล ได้แก่ ขนาด ตำแหน่งและชนิดของ IH โดยรอยโรคขนาดใหญ่ หรือรอยโรคชนิด ตื้น หรือชนิด segmental มีโอกาสที่จะแตกเป็นแผลสูง การศึกษาในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พบว่า การแตกเป็นแผลพบในรอยโรคชนิดตื้นประมาณร้อยละ 51⁹ และมีการศึกษาพบว่า รอยโรคชนิด segmental มีโอกาสแตกเป็นแผลได้สูงกว่าชนิด non-segmental ถึง 11 เท่า⁹ ตำแหน่งที่พบว่ามีโอกาสแตกเป็นแผลได้บ่อย ได้แก่ ศีรษะ และคอ⁹ ริมฝีปาก ข้อพับต่าง ๆ และบริเวณใส่ผ้าอ้อม⁴

หลังจากโตเต็มที่ รอยโรคจะเข้าสู่ระยะถอยสภาพ (involution) เมื่ออายุประมาณ 6-12 เดือน⁹ โดยเกิดขึ้นช้า ๆ รอยโรคชนิดตื้นจะเข้าสู่ระยะถอยสภาพเร็วกว่ารอยโรคชนิดลึก รอยโรคจะหายไปที่อายุ 4 ปีในร้อยละ 90 ของผู้ป่วย อย่างไรก็ตามรอยโรคชนิดลึกอาจอยู่ต่อเนื่องไปถึงอายุ 7-8 ปี⁴

ในบางกรณีผู้ป่วย IH ควรต้องมีการประเมินความผิดปกติของอวัยวะอื่น ๆ ที่อาจพบร่วมด้วย ดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งพิจารณาจากตำแหน่งและขนาดของรอยโรค รวมถึงจำนวนรอยโรค รอยโรคที่มีขนาดใหญ่กว่า 5 ซม.

หรือรอยโรคบริเวณใบหน้า โดยเฉพาะบริเวณหน้าผาก¹⁰ มีความเสี่ยงต่อการเกิดกลุ่มอาการ PHACE ดังกล่าวข้างต้น หรือในกรณีที่พบรอยโรคเกิน 5 ตำแหน่งมีโอกาสพบ IH ในอวัยวะภายในอื่น ๆ โดยเฉพาะในตับ นอกจากนี้อาจพบในทางเดินอาหาร สมอง และปอดตรงลงมา⁶

ตารางที่ 2 ความผิดปกติที่อาจพบร่วมกับ infantile hemangioma (ดัดแปลงมาจากเอกสารอ้างอิงที่ 6)

ลักษณะทางคลินิก	ความเสี่ยง	การดูแลรักษา
ตำแหน่งและขนาด		
รอบตา	สายตาวัดต่างแนว (astigmatism) อุดกั้น หรือกุดกั้น การมองเห็น อุดกั้นที่หน้าตา หนึ่งตาดก ตาเหล่ ตาขี้เกียจ	ปรึกษาจักษุแพทย์
รอบปาก	ฟันขึ้นช้า เคลือบฟันสร้างน้อย (enamel hypoplasia) รอยโรคแตกเป็นแผล	ปรึกษาทันตแพทย์
บริเวณคาง (beard area)	อุดกั้นทางเดินหายใจ	ปรึกษาแพทย์โสต ศอ นาสิก
บริเวณใบหน้าและมีขนาดใหญ่ (> 5 ซม.)	กลุ่มอาการ PHACEs (Posterior fossa abnormalities, Hemangioma, Arterial anomalies, Cardiac abnormalities, Eye anomalies, sternal raphe defect)	- ตรวจร่างกายทุกระบบ - ส่งตรวจคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและหลอดเลือดสมอง (MRI, MRA brain) - ปรึกษากุมารแพทย์โรคหัวใจและจักษุแพทย์
ใกล้แกนกลางกระดูกสันหลัง	ความผิดปกติของไขสันหลัง	ส่งตรวจคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของไขสันหลัง (spinal MRI)
บริเวณสะโพกและก้นกบที่มีขนาดใหญ่ (> 2-5 ซม.)	กลุ่มอาการ LUMBAR (Lower body hemangioma and other cutaneous defects, Urogenital anomalies, Myelopathy, Bone deformities, Anorectal malformations, arterial anomalies, Renal anomalies)	ส่งตรวจคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของไขสันหลัง และตรวจเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูงของช่องท้องและเชิงกราน
ในกรณีที่สงสัยกลุ่มอาการ PHACE และรอยโรคอยู่กลางศีรษะ	ต่อมใต้สมองและไฮโปทาลามัสทำงานผิดปกติ	ติดตามการเจริญเติบโต อาการของต่อมใต้สมอง และไฮโปทาลามัสทำงานผิดปกติ รวมถึงการทำงานของต่อมไทรอยด์
ในตับ หรือขนาดใหญ่กว่า 5 ซม.	ภาวะพร่องไทรอยด์ ($\downarrow$ T3, $\uparrow$ TSH)	การทำงานของต่อมไทรอยด์
จำนวน		
มากกว่า 5 ตำแหน่ง	IH ของอวัยวะภายใน โดยเฉพาะในตับ	ส่งตรวจเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูงของตับ

IH, infantile hemangioma; MRA, magnetic resonance angiography; MRI, magnetic resonance imaging; TSH, thyroid stimulating hormone

การวินิจฉัย

การวินิจฉัยอาศัยประวัติและการตรวจร่างกายเป็นหลัก โดยเฉพาะประวัติที่ไม่พบรอยโรคตั้งแต่แรกเกิด และเริ่มสังเกตเห็นได้ระหว่างอายุ 1-4 สัปดาห์ หลังจากนั้นรอยโรคจะมีการโตอย่างรวดเร็วในระยะ 4 เดือนแรกของชีวิต (รูปที่ 1) อย่างไรก็ตามในกรณีที่ไม่แน่ใจในการวินิจฉัย การตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูง Doppler (Doppler ultrasound) สามารถช่วยในการวินิจฉัยได้

ลักษณะจากการตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูงขึ้นอยู่กับระยะของรอยโรค กรณีที่ตรวจในระยะ proliferative จะพบรอยโรคที่มีขอบเขตชัด ลักษณะเป็นได้ทั้ง hypoechoic, hyperechoic หรือ heterogenous echogenicity โดยพบแต่ละลักษณะมากขึ้นกับการศึกษา นอกจากนี้การใช้ Doppler จะพบว่ามีความหนาแน่นของหลอดเลือดจำนวนมาก (high vascular density) ในรอยโรค และอาจพบในบริเวณเนื้อเยื่อข้างเคียงร่วมด้วย ในระยะ involution จะพบขนาดของรอยโรคเล็กลง การสะท้อนคลื่นเสียงเพิ่มขึ้น (increase in echogenicity) และพบความหนาแน่นของหลอดเลือดลดลง อย่างไรก็ตามในบางกรณีอาจพบว่ารอยโรคมีขนาดใหญ่ขึ้น เนื่องจากมีเนื้อเยื่อและไขมันมาแทนที่ตำแหน่งรอยโรคเดิม¹¹ นอกจากนี้การตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูงยังขึ้นกับความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจในการแยก IH กับโรคหลอดเลือดผิดปกติอื่น ๆ

การตรวจทางพยาธิวิทยา

ในระยะ proliferative จะพบก้อนหลอดเลือดแดงฝอยที่บุด้วยเซลล์เนื้อเยื่อบุโพรงเป็นก้อนอ้วน ๆ (plump endothelial cell)¹² ก้อนจะไม่มีแคปซูล แต่มีขอบเขตชัด⁸ ย้อมติด GLUT-1 การตรวจทางพยาธิวิทยาสามารถแยก IH กับโรคอื่น ๆ ได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติส่วนใหญ่มักจะไม่ได้ใช้การตรวจทางพยาธิวิทยา และการย้อม GLUT-1 ยังไม่มีในประเทศไทย

การวินิจฉัยแยกโรค

การวินิจฉัยแยกโรค (ตารางที่ 3) ต้องแยกจาก

1. Venous malformation (VM) ซึ่งจะมีความแตกต่างกันที่ลักษณะการดำเนินโรค โดย VM พบรอยโรคตั้งแต่แรกเกิด รอยโรคจะโตช้า ๆ ตามตัว อาจมีการขยายขนาดได้ตามแรงโน้มถ่วงของโรค และรอยโรคไม่หายไป ในกรณีที่ไม่น่าจะวินิจฉัยการตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูง Doppler จะสามารถแยกจาก IH ได้¹³

2. Vascular tumor อื่น ๆ เช่น Kaposiform hemangioendothelioma สามารถพบได้ตั้งแต่แรกเกิด รอยโรคมีความตึงจากการสัมผัสมากกว่า IH ในกรณีที่มีภาวะ Kasabach Merritt phenomenon ร่วมด้วย รอยโรค

จะโตเร็วมาก สีม่วงแดงเข้มมากขึ้น อาจพบจุดเลือดออกตามตัวหรือในรอยโรค เนื่องจากมีจำนวนเกล็ดเลือดต่ำ และมีภาวะการแข็งตัวของเลือดผิดปกติ

3. Vascular-like tumor เช่น myofibroma, neuroblastoma, rhabdomyosarcoma, lymphoma และ leukemia cutis¹⁴ กลุ่มนี้ออกเหล่านี้นี้จะมีการดำเนินโรคที่แตกต่างจาก IH คือ สามารถพบได้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบภายหลังในช่วงอายุ 3-4 เดือน หรือมีการโตเร็วช่วงหลังอายุ 4-6 เดือน หรือรอยโรคมีลักษณะแข็ง (firm) หรือพบมีต่อมน้ำเหลืองโตร่วมด้วย^{11,14} ในกรณีที่ไม่แน่ใจการวินิจฉัยการตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูง Doppler และการตรวจทางพยาธิวิทยาจะสามารถแยกโรคได้

ตารางที่ 3 การวินิจฉัยแยกโรค infantile hemangioma จากโรคอื่น ๆ (ดัดแปลงมาจากเอกสารอ้างอิงที่ 11, 13)

โรค	ลักษณะทางคลินิก	ลักษณะจากการตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูง Doppler
Infantile hemangioma (IH)	<p>รอยโรคสีแดง หรือสีออกน้ำตาลเงิน/เขียวขึ้นกับความลึกของรอยโรค</p> <p>การดำเนินโรค:</p> <p>เริ่มสังเกตเห็นระหว่างอายุ 1-4 สัปดาห์ และโตเร็วในช่วง 4 เดือนแรก จากนั้นจะโตช้าลงหลังจากโตเต็มที่แล้ว รอยโรคจะเข้าสู่ระยะถอยสภาพ (involution) เมื่ออายุประมาณ 6-12 เดือน</p>	<p>ระยะ proliferative:</p> <ul style="list-style-type: none"> ขอบเขตชัด อาจพบลักษณะ hypoechoic/hyperechoic/ heterogenous echogenicity Doppler ultrasound: ความหนาแน่นของหลอดเลือดจำนวนมาก (high vascular density) <p>ระยะ involution:</p> <ul style="list-style-type: none"> ขนาดของรอยโรคเล็กลง การสะท้อนคลื่นเสียงเพิ่มขึ้น (increase in echogenicity) ความหนาแน่นของหลอดเลือดลดลง
Venous malformation	<p>รอยโรคสีออกน้ำตาลเงิน/เขียว นุ่ม ขยายขนาดตามแรงโน้มถ่วงของโรค การร้อง การเบ่ง</p> <p>ในกรณีที่รอยโรคอยู่ลึก รอยโรคจะคลุมด้วยผิวหนังด้านบนที่ปกติ</p> <p>การดำเนินโรค:</p> <p>รอยโรคสามารถพบได้ตั้งแต่เกิด ยกเว้นกรณีรอยโรคอยู่ลึก อาจพบได้ภายหลัง เนื่องจากรอยโรคต้องโตระดับหนึ่งที่จะสัมผัสได้/ตรวจพบ</p> <p>รอยโรคจะโตเรื่อย ๆ ตามตัว และไม่หายไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> มีหลายรูปแบบ spongiform, multicystic, dilated tubular channels มักพบลักษณะ heterogeneous echogenicity โดยเฉพาะ hypoechoic อาจพบหินปูนภายในรอยโรค รอยโรคอาจพบเฉพาะที่ (localized) หรือกระจายได้ Doppler ultrasound: ความหนาแน่นของหลอดเลือดจำนวนน้อย (low vascular density)

ตารางที่ 3 การวินิจฉัยแยกโรค infantile hemangioma จากโรคอื่น ๆ (ดัดแปลงมาจากเอกสารอ้างอิงที่ 11, 13) (ต่อ)

โรค	ลักษณะทางคลินิก	ลักษณะจากการตรวจด้วยเครื่องตรวจคลื่นเสียงความถี่สูง Doppler
Kaposiform hemangio-endothelioma	รอยโรคสีม่วงแดง จับแล้วแน่นกว่า IH อาจมีอาการเจ็บ อาจพบร่วมกับขนจำนวนมากกว่าปกติ (hypertrichosis) การดำเนินโรค: อาจพบได้ตั้งแต่แรกเกิด หรือมาพบภายหลัง อาจพบร่วมกับภาวะ Kasabach Merritt phenomenon (KMP) และในกรณีที่มีภาวะ KMP ร่วมด้วย รอยโรคจะโตเร็วมาก สีม่วงแดงเข้มมากขึ้น อาจพบจุดเลือดออกตามตัว หรือในรอยโรค	<ul style="list-style-type: none"> • ขอบเขตไม่ชัด • มักพบลักษณะ heterogeneous echogenicity • รอยโรคอาจพบเฉพาะที่ (localized) หรือกระจายได้ • อาจพบหินปูนภายในรอยโรค • Doppler ultrasound: ความหนาแน่นของหลอดเลือดจำนวนมากปานกลางถึงมาก (moderate to high vascular density)
Tufted angioma	รอยโรคเป็นแผ่น (patch) หรือปื้นแดงหนา (plaque) จับแล้วแข็งคล้ายยาง (rubbery) อาจมีอาการเจ็บ การดำเนินโรค: อาจพบได้ตั้งแต่แรกเกิด หรือมาพบภายหลัง อาจพบร่วมกับภาวะ KMP	<ul style="list-style-type: none"> • ขอบเขตไม่ชัด • มักพบลักษณะ heterogeneous echogenicity • รอยโรคมักหนาน้อยกว่า 1 ซม. • Doppler ultrasound: ความหนาแน่นของหลอดเลือดจำนวนน้อย (low vascular density)
Vascular-like tumor	พบได้ตั้งแต่แรกเกิด หรือภายหลังขึ้นกับชนิด โดยมีลักษณะสำคัญ (red flag) ที่ทำให้คิดถึงกลุ่มนี้ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> • พบตั้งแต่แรกเกิด หรือหลังอายุ 3-4 เดือน • ประวัติโตเร็วหลังอายุ 9-12 เดือน • รอยโรคกดเจ็บ • มีต่อมน้ำเหลืองโตข้างรอยโรค • พบร่วมกับการมีเนื้อตาย (necrosis), แผล หรือเลือดออกในก้อนที่พบภายหลังเกิด • รอยโรคติดกับเนื้อเยื่อด้านล่าง • รอยโรคมึลลักษณะแข็ง (firm) ขนาดมากกว่า 3 ซม. 	<p>ขึ้นกับชนิดของรอยโรค แต่ลักษณะที่สำคัญที่ทำให้คิดถึงกลุ่มนี้ออก หรือมะเร็งเหล่านี้ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • ต่อมน้ำเหลืองโต • มีการทำลายของกระดูกและเนื้อเยื่อใกล้เคียง • รอยโรคที่ไม่ได้เป็นตั้งแต่เกิด (non-congenital lesion) พบหินปูน/เลือดออกในรอยโรค/เนื้อตาย • มีประวัติว่ามีกระจายไปอวัยวะอื่น เช่น ปอด กระดูก ตับ

การดูแลรักษา

ส่วนมาก IH ไม่จำเป็นต้องรักษา เพียงแต่ติดตามอาการอย่างใกล้ชิดในระยะ proliferative เพื่อประเมินภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่อาจพบได้ เช่น การแตกเป็นแผล ทำให้รูปร่างหน้าหรืออวัยวะผิดปกติ บังการมองเห็นจากรอยโรคบริเวณตา นอกจากนี้อาจต้องระวังภาวะเลือดออก เนื่องจากโดนขีดข่วน แตกเป็นแผลหรือกระแทก

ข้อบ่งชี้ในการรักษา IH^{4,8} ได้แก่

- รอยโรคที่แตกเป็นแผล
- รอยโรคในบริเวณที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอวัยวะสำคัญ เช่น เปลือกตา จมูก ซึ่งอาจบังการมองเห็น ส่งผลให้เกิดภาวะตาขี้เกียจ (amblyopia) หรืออุดกั้นทางเดินหายใจ กัดการทำงานของระบบประสาท (neural structure)
- รอยโรคในอวัยวะอื่น ๆ ที่อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงถึงชีวิต เช่น รอยโรคในตับ ซึ่งมีผลทำให้เกิดภาวะหัวใจล้มเหลว (high-output heart failure) รอยโรคบริเวณ subglottic ซึ่งจะเปิดหรืออุดกั้นทางเดินหายใจ
- รอยโรคที่อาจส่งผลให้เกิดการผิดรูป เช่น รอยโรคขนาดใหญ่ที่ใบหน้า โดยเฉพาะที่จมูก ใบหู ทำให้รูปร่างของจมูก หรือใบหูผิดรูป

จุดประสงค์ในการรักษา คือ การรักษาในช่วง proliferative เพื่อยับยั้งการเติบโตของรอยโรคและทำให้รอยโรคยุบลง ส่วนการรักษาในระยะหลัง เพื่อรักษารอยโรคที่เหลือเป็นเนื้อเยื่อเส้นใยและไขมัน (fibrofatty tissue) หรือแผลเป็น (scar)

ในปัจจุบันแบ่งเป็นการรักษาด้วยยา การรักษาด้วยเลเซอร์หรือการผ่าตัด

1. การรักษาด้วยยา

ยาที่เป็นหลักในการรักษาในปัจจุบัน คือ ยากลุ่ม beta blocker ได้แก่ propranolol, atenolol และยาทา timolol

Propranolol

เป็น nonselective beta-adrenergic receptor antagonist ที่มีการค้นพบว่า สามารถนำมาใช้รักษาโรค IH ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551¹⁵ และผ่านการรับรองนำมาใช้รักษาโรค IH โดยองค์การอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2557¹⁶

กลไกการออกฤทธิ์ ไม่ทราบแน่ชัด แต่มีการศึกษาพบว่า propranolol ทำให้หลอดเลือดหดตัว (vasoconstriction) ส่งผลให้รอยโรคนิ่มและสีซีดลง⁴ ยับยั้งการสร้างหลอดเลือดแดง (antiangiogenesis) ผ่านทาง VEGF-A, การกระตุ้น VEGF receptor 2, ปรับลด phosphatidylinositol 3-kinase (PI3K)/Akt และ mitogen-

activated protein kinase signaling ในเซลล์เนื้อเยื่อบุโพรงใน IH¹⁷ รวมถึง basic fibroblast growth factor, matrix metalloproteinase -2 และ -9^{4,18}

ขนาดยา 1-3 มก./กก./วัน แบ่งให้ทุก 8-12 ชั่วโมง โดยมีระยะห่างอย่างน้อยที่สุด 6 ชั่วโมง ระยะเวลาทานอย่างน้อย 6 เดือน หรือจนกระทั่งพ้นระยะ proliferative ไปแล้ว ซึ่งชมรมแพทยผิวหนังเด็กแห่งประเทศไทยได้ออกแนวทางการดูแลรักษาโรคนี้ในปีพ.ศ. 2562¹⁹ เพื่อเป็นแนวทางให้กุมารแพทย์ใช้อ้างอิงถึงวิธีการรักษา และการให้ยา propranolol ใน IH

ประสิทธิภาพ จากการทบทวนวรรณกรรมเป็นระบบจาก 41 การศึกษาในผู้ป่วยจำนวน 1,264 ราย ใช้ขนาดยาเฉลี่ย 2.1 มก./กก./วัน ในระยะเวลาเฉลี่ย 6.4 เดือนพบว่า ประสิทธิภาพในการรักษาระดับดีเฉลี่ยร้อยละ 98 (ร้อยละ 82-100) และมีอัตราการยโรคใหญ่ขึ้นหลังหยุดยา (rebound) เฉลี่ยร้อยละ 17²⁰

ผลข้างเคียง ได้แก่ ความดันเลือดต่ำ หัวใจเต้นช้า ภาวะน้ำตาลต่ำในเลือด การนอนหลับผิดปกติ หลอดลมหดเกร็ง (bronchospasm) ดังนั้นในช่วงแรกที่มีการนำยามาใช้ ได้มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศให้ต้องมีการคัดกรองหลายอย่างก่อนเริ่มให้ยา เช่น การตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การปรึกษากุมารแพทย์โรคหัวใจ เพื่อคัดกรองความผิดปกติของหัวใจก่อนเริ่มให้ยา หลังจากมีการใช้มาเป็นระยะเวลาประมาณ 14 ปี พบว่า โอกาสเกิดผลข้างเคียงที่รุนแรงพบได้น้อยมาก จากการรวบรวมข้อมูลย้อนหลังในผู้ป่วยเด็กจำนวน 783 รายที่มีการให้ยา หรือปรับยา propranolol จำนวน 1,148 ครั้งพบว่า ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงที่ทำให้ต้องหยุดยา รวมทั้งไม่พบภาวะความดันเลือดต่ำ หรือหัวใจเต้นช้าที่มีอาการที่ต้องได้รับการรักษาหรือหยุดยา²¹ อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์ยังคงเสนอแนะให้ปฏิบัติตามแนวทางการดูแลรักษาโรค IH ที่ชมรมแพทยผิวหนังเด็กแห่งประเทศไทยได้ให้คำแนะนำไว้¹⁹ และติดตามข้อมูลที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงต่อไป

เพื่อเป็นการลดผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ป่วยมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคใด ๆ ก็ตามที่ทำให้รับประทานนมหรืออาหารได้น้อย รวมถึงมีอาการหลอดลมหดเกร็ง แนะนำให้หยุดยา propranolol ไว้ก่อนชั่วคราว และกลับมารับประทานยาต่อหลังจากที่ผู้ป่วยสามารถรับประทานอาหารได้เป็นปกติหรืออาการเจ็บป่วยดีขึ้น อย่างไรก็ตามมีปัญหาบางอย่างที่อาจแก้ไขลำบาก คือ ปัญหาการนอนกรนของผู้ป่วย เนื่องจาก propranolol เป็น non-selective beta-adrenergic receptor antagonist จึงสามารถผ่านเข้าทำงานระหว่างเลือด-สมอง (blood-brain barrier) จึงเกิดปัญหาเรื่องการนอนผิดปกติได้

Atenolol

เป็น selective beta-adrenergic receptor antagonist ที่นำมาใช้ทดแทน propranolol ในกรณีที่อาจเกิดผลข้างเคียงจากการให้ยา propranolol เช่น มีโรคปอดเรื้อรัง เนื่องจาก atenolol เป็น selective beta-adrenergic receptor antagonist จึงมีโอกาสเกิดหลอดลมหดเกร็งน้อยกว่า โอกาสเกิดความผิดปกติด้าน

การนอนหลับรวมถึงผลต่อระบบประสาทส่วนกลางน้อยกว่า เพราะไม่ผ่านเข้าทำนบระหว่างเลือด-สมอง รวมทั้งจำนวนครั้งในการให้ยาต่อวันน้อยกว่า ทำให้ผู้ป่วยมีโอกาสได้รับประทานยาครบถ้วนตามที่แพทย์สั่งมากกว่า¹⁶

ขนาดยา 0.5-2 มก./กก./วัน แบ่งให้วันละ 1-2 ครั้ง

ประสิทธิภาพ จากการทบทวนวรรณกรรมเป็นระบบจาก 8 การศึกษา ในผู้ป่วยจำนวน 608 ราย โดยมีการศึกษาแบบสุ่มที่มีกลุ่มควบคุม (randomized controlled trial) ร่วมด้วยจำนวน 2 การศึกษา ขนาดยาที่ใช้ 0.5-2 มก./กก./วัน พบว่า propranolol มีอัตราการตอบสนองดีกว่า atenolol 1.36 เท่า แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (95% confidence interval 0.85, 2.18) ส่วน atenolol เกิดผลข้างเคียงน้อยกว่า และอัตราการโยกใหญ่ขึ้นหลังหยุดยาน้อยกว่า แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²²

ผลข้างเคียง ยังพบผลข้างเคียง เช่น ความดันเลือดต่ำ หัวใจเต้นช้า ภาวะน้ำตาลต่ำในเลือด การนอนหลับผิดปกติ หลอดลมหดเกร็งได้ แต่พบน้อยกว่า propranolol (ร้อยละ 70 ใน propranolol และ 44.4 ใน atenolol) ส่วนผลข้างเคียงที่รุนแรงไม่แตกต่างกัน²³

Timolol

เป็น nonselective beta-adrenergic receptor antagonist ได้มีการนำมาใช้รักษา IH ชนิดต้นที่เป็นปื้นแบน ๆ (plaque type)

วิธีการใช้ยา ทา 1-5 ครั้ง/วัน

ประสิทธิภาพ แนะนำให้ใช้ในระยะเวลา proliferative แรก ๆ จะมีประสิทธิภาพมากกว่าใช้ในระยะเวลาหลังหรือระยะถดถอยสภาพ เพื่อป้องกันการเกิดรอยโรคที่เหลือเป็นเนื้อเยื่อเส้นใยและไขมัน มีการศึกษาย้อนหลังในผู้ป่วยจำนวน 731 ราย พบว่า timolol สามารถทำให้รอยโรคในผู้ป่วยร้อยละ 69.6 มีสีซีดลงมากกว่าร้อยละ 10, ร้อยละ 24 ไม่พบการเปลี่ยนแปลง และร้อยละ 6.4 สีรอยโรคแดงมากขึ้น ในแง่ของขนาดรอยโรคพบว่า รอยโรคในผู้ป่วยร้อยละ 38.8 มีขนาดเล็กลง, ร้อยละ 48 ไม่พบการเปลี่ยนแปลง และร้อยละ 13.2 ขนาดรอยโรคใหญ่ขึ้น²⁴ นอกจากนี้มีการศึกษาแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุมโดยใช้ยาหลอกในผู้ป่วยจำนวน 69 รายพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างยา timolol (ร้อยละ 42) และยาหลอก (ร้อยละ 36) ในการทำให้รอยโรคหายไปหมด หรือเกือบหมดเมื่อติดตามไปนาน 24 สัปดาห์ โดยพบว่าการทายา timolol ไม่พบผลข้างเคียงในระบบอื่น ๆ (systemic adverse effects)²⁵

ผลข้างเคียง พบน้อย แต่ต้องระมัดระวังการใช้ในรอยโรคที่มีแผลเปิด หรือตำแหน่งที่มีการอุดตัน (occlusion)

2. การรักษาด้วยการผ่าตัด

เนื่องจากการดำเนินโรคของ IH จะหายได้เองจึงไม่พิจารณาผ่าตัดในระยะ proliferative หรือระยะ

ถอยสภาพช่วงแรก อาจพิจารณาผ่าตัดในกรณีที่ยังมีก้อนและมีก้าน (pedunculated mass) หรืออาจทำในช่วงที่ยังมีรอยโรคเหลือเป็นเนื้อเยื่อเส้นใยและไขมัน เพื่อการตกแต่งให้สวยงาม

3. การรักษาด้วย pulsed dye laser

พิจารณาทำในรอยโรคที่มีแผล และอาการไม่ดีขึ้นด้วยการทายาและ/หรือรับประทานยาปฏิชีวนะ เพื่อให้แผลหายเร็วขึ้น⁹

ภาวะแทรกซ้อน

อาจพบภาวะแทรกซ้อนในรอยโรคเอง เช่น การแตกเป็นแผล หรือภาวะแทรกซ้อนจากการที่รอยโรคกดทับหรือเบียดการทำงานของอวัยวะสำคัญ เช่น การมองเห็น หรือทำให้ผิดรูป เช่น ปลายจมูก หรือเกิดภาวะหัวใจล้มเหลวจากการที่มีรอยโรคในตับ หรือเกิดภาวะการทำงานของต่อมไทรอยด์น้อยกว่าปกติจากการที่มีรอยโรคในตับ หรือรอยโรคขนาดใหญ่

การพยากรณ์โรค

โรค IH มีการพยากรณ์โรคดี รอยโรคสามารถหายได้เอง แต่อาจเกิดเป็นเนื้อเยื่อเส้นใยและไขมันในรอยโรคขนาดใหญ่ หรือเกิดแผลเป็นในกรณีที่แตกเป็นแผล

เอกสารอ้างอิง

1. Chatproedprai S, Wananukul S. Survey of common cutaneous lesions in healthy infants at the well baby clinic. J Med Assoc Thai 2008; 91: 1356-9.
2. Johnson AB, Richter GT. Vascular Anomalies. Clin Perinatol 2018; 45: 737-49.
3. Gertler TS, Stack CV. Imaging of Glutamate Concentration in Sturge-Weber Syndrome. Pediatr Neurol Briefs 2017; 31: 2.
4. Léauté-Labrèze C, Harper JI, Hoeger PH. Infantile haemangioma. Lancet 2017; 390: 85-94.
5. Luu J, Cotton CH. Hemangioma Genetics and Associated Syndromes. Dermatol Clin 2022; 40: 393-400.
6. Rodríguez Bandera AI, Sebaratnam DF, Wargon O, Wong LF. Infantile hemangioma. Part 1: Epidemiology, pathogenesis, clinical presentation and assessment. J Am Acad Dermatol 2021; 85: 1379-92.
7. Luu M. Neonatal consultations: vascular lumps, bumps, and tumors in the neonate. Cutis 2019; 104: 260-2.
8. Darrow DH, Greene AK, Mancini AJ, Nopper AJ. Diagnosis and Management of Infantile Hemangioma. Pediatrics 2015; 136: e1060-104.

9. Wananukul S, Chatproedprai S. Ulcerated hemangiomas: clinical features and management. *J Med Assoc Thai* 2002; 85: 1220-5.
10. Haggstrom AN, Garzon MC, Baselga E, Chamlin SL, Frieden IJ, Holland K, et al. Risk for PHACE syndrome in infants with large facial hemangiomas. *Pediatrics* 2010; 126: e418-26.
11. Johnson CM, Navarro OM. Clinical and sonographic features of pediatric soft-tissue vascular anomalies part 1: classification, sonographic approach and vascular tumors. *Pediatr Radiol* 2017; 47: 1184-95.
12. Briones M, Adams D. Neonatal Vascular Tumors. *Clin Perinatol* 2021; 48: 181-98.
13. Johnson CM, Navarro OM. Clinical and sonographic features of pediatric soft-tissue vascular anomalies part 2: vascular malformations. *Pediatr Radiol* 2017; 47: 1196-208.
14. Hoornweg MJ, Theunissen CI, Hage JJ, van der Horst CM. Malignant differential diagnosis in children referred for infantile hemangioma. *Ann Plast Surg* 2015; 74: 43-6.
15. Leaute-Labreze C, Dumas de la Roque E, Hubiche T, Boralevi F, Thambo JB, Taieb A. Propranolol for severe hemangiomas of infancy. *N Engl J Med* 2008; 358: 2649-51.
16. Bayart CB, Tamburro JE, Vidimos AT, Wang L, Golden AB. Atenolol Versus Propranolol for Treatment of Infantile Hemangiomas During the Proliferative Phase: A Retrospective Noninferiority Study. *Pediatr Dermatol* 2017; 34: 413-21.
17. Lee JC, Modiri O, England RW, Shawber CJ, Wu JK. Propranolol Therapy in Infantile Hemangioma: It Is Not Just About the Beta. *Plast Reconstr Surg* 2021; 147: 875-85.
18. Xu SQ, Jia RB, Zhang W, Zhu H, Ge SF, Fan XQ. Beta-blockers versus corticosteroids in the treatment of infantile hemangioma: an evidence-based systematic review. *World J Pediatr* 2013; 9: 221-9.
19. ชมรมแพทย์ผิวหนังเด็กแห่งประเทศไทย. แนวทางการดูแลรักษาโรค infantile hemangioma 2562 [cited 2023 Feb 19]; 1: [12 pages]. Available from: URL: <https://www.thaipediatrics.org/?p=700>
20. Marqueling AL, Oza V, Frieden IJ, Puttgen KB. Propranolol and infantile hemangiomas four years later: a systematic review. *Pediatr Dermatol* 2013; 30: 182-91.
21. Püttgen KB, Hansen LM, Lauren C, Stefanko N, Mathes E, Olsen GM, et al. Limited utility of repeated vital sign monitoring during initiation of oral propranolol for complicated infantile hemangioma. *J Am Acad Dermatol* 2021; 85: 345-52.
22. Liu Z, Wu C, Song D, Wang L, Li J, Wang C, et al. Atenolol vs. propranolol for the treatment of infantile haemangiomas: A systematic review and meta-analysis. *Exp Ther Med* 2020; 20: 1644-52.
23. Ji Y, Chen S, Yang K, Zhang X, Zhou J, Li L, et al. Efficacy and Safety of Propranolol vs Atenolol in Infants With Problematic Infantile Hemangiomas: A Randomized Clinical Trial. *JAMA Otolaryngol Head Neck Surg* 2021; 147: 599-607.
24. Püttgen K, Lucky A, Adams D, Pope E, McCuaig C, Powell J, et al. Topical Timolol Maleate Treatment of Infantile Hemangiomas. *Pediatrics* 2016; 138.

25. Muñoz-Garza FZ, Ríos M, Roé-Crespo E, Bernabeu-Wittel J, Montserrat-García MT, Puig L, et al. Efficacy and Safety of Topical Timolol for the Treatment of Infantile Hemangioma in the Early Proliferative Stage: A Randomized Clinical Trial. JAMA Dermatol 2021; 157: 583-7.

